

Skrämmande strid om svensk skog

Skogslandet av **Lisa Röstlund**, är en väl dokumenterad och omfattande genomlysning av Sveriges skogsindustri med förgreningar in i statsapparaten och politiken, där kortsiktiga ekonomiska intressen ställs mot klimat och miljön.

Sverige är Europas rikaste land på skog tillsammans med Finland. Att vandra i skog och mark har nästan varje svensk erfarenhet av, men bakom dessa skogar av gran och tall döljer sig ett allvarligt krig osynligt för de flesta av oss. Lisa Röstlund drar nu definitivt skynket av och visar vilken strid som pågår och om vad.

Idag avverkas mer skog i Sverige än i Brasiliens regnskogar i förhållande till ytan.

Det handlar om stora ekonomiska intressen. Å ena sidan: skogsindustrin med bolag som Sveaskog, Stora Enso, SCA (Svenska cellulosa) och Mellanskog i allians med stora skogsägare, lobbyister och statliga myndigheter som Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) med forskare och med stöd av det politiska systemet på hög nivå. De strider för att fortsätta det traditionella skogsbruket som pågått i decennier, med kalhyggen eller trakthyggesbruk som de nu helst vill kalla metoden. Där ingår även markberedning som innebär att man plöjer upp annat växande för att ge de snabbväxande främmande förädlade granplantorna de bästa förutsättningarna. Skogen ersätts av stora plantager, ibland till och med med megahyggen (över 200 000 kvm = 28 fotbollsplaner).

I februari 2020 ansökte Sveaskog om att få skjuta 50 älgar genom skydds jakt i Lycksele kommun på grund av betesskador. De ville använda helikopter, skoter och drönare. Men jakten blev

aldrig av då de flesta jägare sa nej. Nu börjar även flera jägare bli kritiska till de stora bolagens kalhyggen och deras intresse av att minska älgstammen för att skydda plantagen.

Motståndarna till kalhyggesmetoden å andra sidan, utgörs av en bred och växande rörelse både i Sverige och internationellt. Forskare, miljöaktivister, miljörörelsen tillsammans med Naturvårdsverket, Naturskyddsföreningen, FN:s klimatpanel ([IPCC, Intergovernmental panel on climate change](#)) och enskilda och grupper av skogsägare. Även EU vill begränsa kalhyggesbruket till förmån för hyggesfritt och kontinuitetsskogsbruk och bibehålla mer naturskog. Forskarna har funnit att hyggesfritt skogsbruk också är ekonomiskt lönsamt, till och med lönsammare och mer hållbart på lång sikt. Framför allt gynnar det klimatet och begränsar koldioxidutsläppen genom att behålla fler och större träd som ger kolsänkor, vilket sker bland annat genom kontinuitetsskogsbruk. Det skapar också den viktiga mångfalden av ett rikt växt- och djurliv.

Flera av skogsbolagen är certifierade av [FSC, ett ideellt internationellt nätverk](#), en märkning som kan jämföras med kravmärkt inom livsmedelsindustrin. För att bli certifierad får man inte avverka skog som innehåller hotade arter (nyckelbiotoper). Man ska också ta stor hänsyn till urbefolkningen, alltså i Sverige samernas möjligheter att bedriva rennäring. Dessa skogar får inte avverkas. Trots det fortsätter Sveaskog att avverka renbetesmarker och skogar där man funnit viktiga nyckelbiotoper. Vid en närmare granskning visar det sig att skogar med höga naturvärden som skulle bevaras enligt certifieringen har avverkats. Naturskyddsföreningen, lämnade FSC 2010 då de ansåg att FSC inte garanterar ett hållbart skogsbruk. Det betyder att certifieringen inte garanterar att skyddsvärd skog sparas. Skogsbolagen är angelägna om att bli certifierade då många företag, bland annat Ikea, kräver att virke de köper ska vara certifierat.

Aktiva insatser görs av skogsbolagen mot forskarkritiken mot kalhyggen. Alliansen mellan de stora skogsbolagen har tillsammans med SLU och Skogsstyrelsen bildat ett nätverk för att mobilisera och i förlängningen ifrågasätta forskare som kritiserar den dominerande metoden med kalhyggen. I samarbete med bland annat Timbro vill man skapa opinion för sin sak genom att publicera artiklar i syfte att underminera trovärdigheten hos kritiker som Lisa Röstlund. Med lobbyister, trakasserier och påhopp försöker man tysta henne på ett sätt som överstiger det hon tidigare upplevt från de högerextrema kretsarna hon tidigare granskat, berättar hon då jag lyssnar på henne på ABF i Stockholm i slutet av november 2022.

Många anställda vittnar om en tystnadskultur, några har också lämnat SLU eller Skogsstyrelsen. Flera nyckelpersoner som till synes innehar en neutral och oberoende ställning i myndigheten, eller som är forskare knutna dit, är i själva verket stora skogsägare med ekonomiska egenintressen (bland annat generaldirektören för Skogsstyrelsen).

När jag läst Lisa Röstlunds intressanta och faktsäckade, men ändå tillgängliga bok om den svenska skogsbrukspolitiken, blir jag upprörd. Ju allvarligare en konflikt ter sig, desto viktigare är de frågor som konflikten berör. I det här fallet handlar det om stora ekonomiska intressen som ställs mot vetenskap och vad som är bäst för Sverige och världen. När de som har makten använder sig av utfrysning, ifrågasättande och i vissa fall trakasserier för att tysta befogad kritik från journalister, forskare och kollegor, är det lätt att bli uppgiven. Många har fått betala ett högt pris för sitt motstånd, trots det stöd de har i forskningen. Det krävs mod att våga ifrågasätta den nuvarande skogsbrukspolitiken. För skogssamebyarna är det en ständig kamp mot avverkningarna.

Allt talar för att kalhyggesbruket inte har någon framtid. Ju snabbare en förändring och en omställning till ett mer hållbart skogsbruk sker desto bättre är det för vår miljö, för biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan. Men enligt

forskare är det bråttom. Tyvärr blev COP 27, klimatkonferensen som avslutades nyligen, en besvikelse. Avtalet som till slut skrevs under var tandlöst och sämre än Parisavtalet, menade många. Den pågående konferensen, Naturmötet COP 15 i Montreal, som handlar om biologisk mångfald, riskerar att även den bli en besvikelse. Klimatkrisen och den eskalerande artdöden ligger i skuggan av det fruktansvärda kriget i Ukraina. Det får inte hindra Sverige att genomföra den omställning som krävs för att följa de avtal som Sverige skrivit på. Då krävs att en bred miljö rörelse bildar opinion och ställer krav på regeringen att den presenterar en konkret omställningsplan för att genomföra det som Sverige redan lovat göra och helst lite till

För att citera [Antonio Gutteres när COP 15 invigdes](#):

Vårt bottenlösa begär efter okontrollerad och ojämlik tillväxt har gjort mänskligheten till ett massutrotningsvapen.

Text: Claudette Skilving

Foto: Gabriel Liljevall

Skogslandet, en granskning

Lisa Röstlund

Bokförlaget Forum 2022

Lisa Röstlund är **journalist och författare**, knuten till DN där hon har gjort granskande artiklar om bygget av Nya Karolinska sjukhuset, vilka nominerades till Guldspaden och Stora Journalistpriset, om Lundin Oil och om högerextrema grupper. I Skogslandet gör hon ett nedslag i Sveriges skogsbruk, vårt lands gröna guld. Hon har rest genom Sverige, intervjuat samer, skogsägare, personer inom skogsindustrin och myndigheter och vandrat genom naturskogar och kalhyggen.